

20

10 October 1953.

L. 1
01.153.4.

KAV 199564
1

Panorama B.V.D. 3e kwartaal 1953.

./.

Ten verfolge op mijn schrijven van 8 Juli 1953
No 189978, heb ik de eer Uwer Excellentie hiernevens
een overzicht aan te bieden van de werkverrichtingen
van deze Dienst, betrekking hebbende op de periode
van 15 Juni - 15 September 1953.

Het Hoofd van de Dienst,

Mr H/W. Felderhof

Aan Zijne Excellentie
de Minister van Binnenlandse Zaken,
te
's-GRAVENHAGE.

LINKS EXTREMISMECommunistische Partij Nederland (C.P.N.)

Geconstateerd werd dat in toenemende mate vooraanstaande partijfunctienarissen zich dit jaar met vakantie naar landen achter het IJzeren Gordijn hebben begeven. Het ligt voor de hand dat deze reizen naast ontspanning ook bijbedoelingen zullen hebben, op zijn minst op het gebied van de communistische propaganda en daarnaast voor partijvoormannen om zich van instructies te voorzien.

Een beschouwing werd gewijd aan de Resolutie van het Dagelijks Bestuur van de partij, uitgegeven naar aanleiding van de voor de C.P.N. nogal droevige stembusresultaten bij de gemeenteraadsverkiezingen. Omtrent een ter afsluiting van de discussies rond deze Resolutie op 12 en 13 September 1953 gehouden zitting van het Partijbestuur, alwaar Paul de Groot een redevoering hield, wordt een overzicht samengesteld. Na de mineurstemming in de Partij, ontstaan tengevolge van het resultaat van de verkiezingen, die nog werd versterkt door de kwestie Beria en de opstand in de Deutsche Demokratische Republik, is thans enige opleving in de interne partij sfeer bespeurd.

Een stimulans hiertoe gaf de situatie in Frankrijk, de aanstaande huurverhoging en het vraagstuk van de opheffing van de consumptiebeperking.

In de huidige ontwikkeling van de situatie op sociaal-economisch gebied meent de Partij een mogelijkheid te zien om in haar "eenheid van actie"-taktiek de massa te bereiken. Hierbij neemt de partij zich voor uit het door Paul de Groot gemaakte "bruuske" optreden bij de watersnood en de bij de verkiezingen gemaakte tactische fouten, lering te trekken.

Grote aandacht werd gewijd aan de pogen van de C.P.N. om haar activiteit in de bedrijven tot nieuw leven te wekken. Daarbij werd geconstateerd, dat in verschillende belangrijke districten, nieuwe meer voor hun taak berekende functienarissen voor het bedrijfswerk werden aangewezen en dat in enige bedrijven speciale instructeurs belast werden met het leggen van contacten, met het doel tot vorming o.q. versterking van de communistische bedrijfsafdelingen te komen.

Gegevens vonden bewerking betrekking hebbende op de organisatie van de illegale C.P.N. in de overheidsbedrijven te Amsterdam, waarbij kon worden vastgesteld dat van de illegale C.P.N.-groeperingen in bedoelde bedrijven slechts een kleine kern van militante partijgangers deel uitmaakt.

Geconstateerd kon worden dat de Partij bij benadering van de arbeiders de nadruk gelegd wil zien op de noden en de behoeften van alle dag, en dat verafliggende politieke kwesties niet ter sprake mogen worden gebracht.

Met medewerking van de verschillende verbindingen wordt getracht een overzicht te verkrijgen van het juiste ledenaantal van de C.P.N. en de spreiding van deze leden over de districten en afdelingen. De ontwikkeling van de scholing in de C.P.N., waarin sinds geruime tijd de zelfstudie de hoofdschool vormt, wordt gevolgd. Indien over deze materie voldoende materiaal verkregen kan worden zal de samenstelling van een overzicht worden overwogen.

Geconstateerd werd, dat de Staatsdrukkerij van de U.S.S.R. te Leningrad het plan heeft opgevat, boeken in de Nederlandse taal te gaan uitgeven.

Ten aanzien van het aantal abonné's op "De Waarheid" kon, ondanks de vrijwel op elkaar volgende werfcampagnes, de voortzetting van een achteruitgang worden geconstateerd. Om vooral in Amsterdam nieuwe lezers te trekken is een actie ingezet om de uitgave van een Maandagochtendblad voor Amsterdam mogelijk te maken.

Hiertoe moet door de Partij f. 50.000 worden bijeengebracht. Als deze taak is vervuld, zal worden begonnen met een actie voor het kiesingsfonds 1954, waarvoor men f. 150.000 wil bijeen brengen.

De openbare activiteit van de C.P.N. was in de afgelopen periode gering, zoals steeds gedurende de zomermaanden.

Te memoreren vallen het traditionele Waarheidszomerfeest, dat door de slechte weersomstandigheden letterlijk en figuurlijk in het water viel, een schadepost van ca. f. 10.000 opleverde en de eveneens gebruikelijke vergadering op "Prinsjesdag" o.m. gehouden te Amsterdam, Rotterdam, 'S-Gravenhage, Zaandam, Haarlem en Enschede.

Communistische Vakbeweging.

Financiële toestand E.V.C. Uit verschillende ontvangen berichten, alsmede uit publicaties in de E.V.C.-organen, kon een inzicht worden verkregen van de methoden, die deze organisatie gebruikte om uit haar benarde financiële toestand te geraken. Vastgesteld kon worden, dat door de toegepaste besuinigingsmaatregelen het organisatorische werk der E.V.C. in de toekomst bemoeilijkt zal worden.

Aan de ingevoerde contributie-verlaging werd een grootscheepse ledenwerfactie gekoppeld, die een nauwgezette observatie noodzakelijk maakt, temeer daar de E.V.C.-leiding de mogelijkheid van het voortbestaan der organisatie afhankelijk heeft gesteld van de resultaten daarvan.

Houding E.V.C. insake de loonacties. Met het oog op mogelijke toeneming van het aantal stakingen, waarbij communisten een rol spelen, werden ook de gedragingen der E.V.C. ten aanzien van de kwestie der huurverhoging en opheffing consumptiebeperking, met aandacht gevolgd.

Gebleken is, dat hierbij sprake was van een voortzetting van de communistische tactiek, welke momenteel gericht is op het bereiken van eenheid van actie onder de arbeiders, waartoe ook de te Amsterdam op 11 October a.s. te houden landelijke manifestatie zal moeten dienen.

Het E.V.C.-Jeugdwerk. Van verschillende verbindingen kwamen meldingen binnen over het streven der E.V.C. het jeugdwerk in haar gelederen nieuw leven in te blazen, zonder dat evenwel tot dusverre hiervan veel succes is gebleken.

Het infiltratie-werk. In de vervanging van het oppositie-orgaan "De Stem van de N.V.V.-er" door de "Stem uit de Vakbeweging" is een symptoom gezien van het streven van C.P.N. en E.V.C. naar verruiming van het infiltratieterrein, daar ook de andere Uniebonden met dit nieuwe blad moeten worden bewerkt. Tevoren ontvangen berichten hadden deze koers reeds aangegeven en maakten tevens duidelijk de sterke binding tussen de uitvoerders van het infiltratiewerk en de C.P.N. en E.V.C.

Daar het werken in de bonafide vakbonden door de Partij herhaaldelijk wordt beklemd, wordt deze actie, die echter moeilijk te onderkennen is, met aandacht gevolgd.

Nagegaan zal ook worden in hoeverre de opdracht van de E.V.C. zal kunnen worden verwezenlijkt, nl. om in haar delegatie voor het W.V.V.-congres (October te Wenen) een aantal N.V.V.-ers op te nemen.

E.V.C. Bedrijfsbonden.

Bij het volgen van de gedragingen der E.V.C.-bonden in het bedrijfsleven werden in de afgelopen maanden o.m. speciale aandacht gewijd aan:

- acties tegen winstdeelregelingen in enkele metaalbedrijven;
- acties onder het personeel van enkele interlocale busondernemingen;
- acties tegen nieuwe O.A.O.'s in de bouwvak- en metaalbedrijven

Veel aandacht moest worden besteed aan de stakingsdreiging eind Juli, vooral met het oog op de voor de eerste week van Augustus bepaalde proefmobilisatie.

Gegevens werden ontvangen over voorbereiding van enkele bedrijfsbondcongressen (De Metaal in October, de A.N.B.Z. in December a.s.). Nog niet wordt beschikt over informatie welke er op wijzen, dat er een fusie tot stand zal komen tussen A.N.B.Z. en A.B.T., zoals Sulks sedert het Congres te Praag

(voorjaar 1953) op internationaal niveau werd bewerkstelligd.

De beschikking werd verkregen over een verslag van de in Juli 1953 te Wenen gehouden bijeenkomst van het Administratief Comité van de Internationale Roepseafdeling van het W.V.V. voor de Metaal- en Mechanische industrieën, waaruit o.a. gegevens konden worden gepuut betreffende richtlijnen voor te voeren acties.

Geconstateerd kon worden dat de actie welke de Chevofa heeft ontwikkeld in de Wester Suiker Raffinaderij te Amsterdam voor deze E.V.O.-bedrijfsbond een gevoelig verlies aan prestige heeft opgeleverd, als gevolg van snel ingrijpen van de fabrieksleiding.

Verdere vorderingen werden gemaakt met betrekking tot de wetenschap omtrent de sgn. neutrale Bond van F.T.T.-personeel "Ons Belang". Gebleken is, dat deze organisatie volledig onder controle van de C.P.N. en E.V.O. staat.

Overige Mantelorganisaties van de C.P.N.

Nederlandse Vrouwen Beweging. De bedrijvigheid van de Nederlandse Vrouwen Beweging met betrekking tot het 3e Wereldvrouwencongres der Federation Democratique Internationale des Femmes (5 - 12 Juni 1953) bleek zeer beperkt. Slechts 16 vrouwen vertegenwoordigden de Nederlandse organisatie te Kopenhagen. De reactie van de N.V.B. op de ten congresse opgestelde resolutie bevestigde de dezelsijds heersende opvatting, dat de besluiten van Kopenhagen niet meer zijn dan uitgangspunten voor uiteenlopende politieke acties, die elders moeten worden ontworpen.

Nederland-U.S.S.R. Na onderzoek bleek, dat de door het Hoofdbestuur van "Nederland-U.S.S.R." gepubliceerde cijfers betreffende de resultaten der leden- en/of abonneerwaftacties gewoonlijk de bruto-winst weergeven. Inmiddels ontvangen bedankjes zijn daarin niet geïncalculéerd.

De vereniging heeft waarschijnlijk 16 filmprojectie-apparaten ter beschikking, waarvan de meesten in bruikleen. Voorbereidingen zijn waargenomen voor de in October a.s. te houden "maand voor vrede en vriendschap met de Sowjet-Unie".

Jeugdorganisaties. Het A.N.J.V. werd geheel in beslag genomen door de voorbereidingen voor en de uitvoering van het 3e Wereldjeugdcongres (25 - 30 Juli jl.) en het 4e Wereldjeugdfestival (2 - 16 Augustus jl.), beide te Boekarest. Aan uit Nederland naar het Festival vertrekkende deelnemers werd veel aandacht gewijd. Op de secret genoemde bijeenkomst

was Nederland vertegenwoordigd door een delegatie van 9 personen, allen vooraanstaande functionarissen van het A.N.J.V. Het Festival werd bijgewoond door circa 580 Nederlandse jongeren, waaronder verschillende niet-communisten. Het Nederlandse voorbereiding comité verzorgde o.m. de samenstelling van enige sport-teams.

Sedert 23 Augustus jl. -de datum van terugkeer van de laatste groep deelnemers in Nederland- worden in verschillende steden feestelijke ontvangstvergaderingen geconstateerd, waar gesproken wordt over de te Boekarest opgedane ervaringen.

Oud Verzetsstrijders. De activiteit van het comité "Eenheid in het Verzet", door middel waarvan de communisten hoopten de oud-verzetlieden te bundelen en een breed front te vormen tegen de E.D.G., wordt op de voet gevolgd. Zowel door onderlinge onenigheid als door de afwijzende houding der bonafide organisaties bleef tot op heden elk succes achterwege.

Vredesbeweging. Gebleken is dat de zitting der Wereld Vredes Raad te Boedapest (15 - 20 Juni jl) de Nederlandse "vredesstrijders" niet aanstonds tot massale actie heeft gebracht. Eerst medio September kon voor de eerste maal enige weerklink worden geconstateerd na de te Boedapest voorgestelde campagne ter bevordering van onderhandelingen over internationale politieke geschillen in de vorm van voorbereidingen voor een te houden opinie-onderzoek.

Conferentie van Medici. Na herhaaldelijk uitstel vond tenslotte van 23 - 25 Mei jl. te Wenen de Internationale Conferentie van Medici plaats, welke reeds in October 1952 in Italië zou worden gehouden, doch destijds door de overheid werd verboden. Van Nederlandse zijde werd -mede door het uitlekken van de communistische achtergronden- aan de conferentie te Wenen niet deelgenomen. De communisten pogen uiteraard gaarne medici te betrekken in de strijd voor de vrede. Hun belangstelling voor deze categorie in Nederland o.m. worden geconstateerd in de uitgifte van een medisch bulletin door de Vereniging Nederland-U.S.S.R. en een poging om enige medici en verpleegsters uit te nodigen voor een reis naar de Sowjet-Unie.

kon

Anti E.D.G.-actie. De anti-E.D.G.-actie, waartoe in het voorjaar enige plannen werden gemaakt is tot op heden weinig belangrijk gebleken. Een op 14 Juni 1953 te Amsterdam gehouden anti-E.D.G.-conferentie, waartoe een speciaal comité werd opgericht, heeft nog geen merkbare gevolgen gehad. Een onderzoek naar de activiteit van 2 leden van dit comité in het buitenland bracht geen opheldering. In de

komende winterperiode zal, mede in verband met de nieuwe actie van de vredesbeweging, niettemin rekening gehouden moeten worden met een mogelijke wederopleving van deze actie.

De besluiten van het 3e I.U.S.-congres, dat van 27 Augustus tot 3 September 1953 te Warschau werd gehouden, zijn uiteraard nog niet tot uiting gekomen in de activiteit van de communistische studerende in Nederland, verenigd in de Federatie van Vooruitstrevende Studenten Verenigingen en de O.P.S.J. Nederland was daar vertegenwoordigd door 15 personen. Het is te voorzien, dat deze betrekkelijk kleine groep met eventuele acties slechts weinig resultaat zal kunnen boeken.

Overig: Links-extremisme.

Op dit terrein kon vrijwel alleen worden geconstateerd, dat door de Vredesbeweging "De Derde Weg" in samenwerking met andere organisaties o.m. de Federatie van Anarchisten in Nederland (F.A.N.) anti-militaristische pamfletten zijn verspreid ter gelegenheid van het vliegfeest te Soesterberg, hetgeen geleid heeft tot een scheuring in de F.A.N.

RECHTS EXTREMISME.

Nationaal Europese Sociale Beweging (N.E.S.B.)

In de laatste maanden had bijzonder de aandacht de opkomst van de Nationaal Europese Beweging (N.E.S.B.) wier neo-fascistisch karakter onmiskenbaar bleek uit mededelingen en beschouwingen in haar orgaan "De Dialoog". Reeds eerder waren symptomen geconstateerd, dat in de kring van de "Werkgemeenschap Europa in de Lage Landen", waaruit eveneens de Beweging is voortgekomen, de tijd rijp werd geacht voor de vorming van een politieke organisatie. Door aanplakbiljetten trad de N.E.S.B. voor het eerst in het openbaar.

De aanwezigheid van een band tussen de N.E.S.B. en buitenlandse zusterorganisaties werd o.m. bevestigd door de gelukwensen die deze Nederlandse Beweging bij haar oprichting uit het buitenland mocht ontvangen.

Kennis werd daarop genomen van een oproep van de N.E.S.B. waarbij gewezen wordt op de mogelijkheid om zich als geheim lid te laten inschrijven ingeval bijzondere omstandigheden een openlijk lidmaatschap bezwaarlijk doen zijn alsmede van een besluit om scholingsbijeenkomsten te organiseren. Ook een bericht met betrekking tot het voornemen om insignes uit te geven kwam ter beschikking van de Dienst.

Gesignaleerd kon voorts worden een voorgenomen colportage-actie met het blad "alarm" waardoor tij-

dig de nodige maatregelen daartegen konden worden genomen.

Als gevolg van het optreden van de Overheid tegen de leiders van de N.E.S.B. is de activiteit van deze organisatie voor het ogenblik vrijwel langelegd.

Stichting Oud-Politieke Delinquenten.

Vernomen werd, dat Mr J. Welthuis als voorzitter deser Stichting zou aftreden om zich geheel te wijden aan zijn nieuwe taak van Werkleider voor Nederland der N.E.S.B.

Van de Stichting O.P.D. werd weinig activiteit waargenomen. Het blad "De Noodhoorn", dat sinds Januari van dit jaar niet meer was verschenen, kwam in Juli weer uit, thans in gestencelde vorm.

Het bleek nogmaals, dat de Stichting selve zich zal versetten tegen invloeden, die haar in politiek vaarwater pogen te brengen, terwijl het voorts duidelijk werd, dat het moeite kost een voltallig Hoofdbestuur bij elkaar te brengen.

VERDACHTS VREEMDELINGEN

Geconstateerd kon worden dat een tweetal hier te lande verblijf houdende personen afkomstig uit Oost-Europese volksrepublieken bezoek hebben gehad van functionarissen verbonden aan de diplomatieke vertegenwoordigingen van bedoelde republieken in het buitenland.

In onderzoek is nog of hier sprake is van subversieve bedoelingen.

Verdere aandacht werd besteed aan de communistische organisatie van Griekse Zeelieden (O.E.N.O.), hetgeen heeft geleid tot de verkrijging van zodanige gegevens, dat ook op de plaatsvervangend vertegenwoordiger van evengenoemde organisatie hier te lande de hand kon worden gelegd. Zoals in het vorige overzicht is gemeld, is de hoofdvertegenwoordiger in Nederland van de O.E.N.O., die alhier clandestien verbleef, door bemiddeling van de Poolse Legatie -na zijn aanhouding- naar Polen vertrokken. Ook in het onderhavige geval kon de belangstelling voor deze aangelegenheid worden geconstateerd van Nederlandse communistische zijde en in de eerste plaats van de vertegenwoordiger van de O.E.N.O. voor West-Europa te Cardiff, die nl. deselfde Nederlandse communistische advocate verzoekt heeft de juridische belangen van de desbetreffende Griek te behartigen.

De observatie waarin de Russisch-Orthodoxe Kerk in Nederland is betrokken heeft tot de conclusie geleid, dat de positie van deze gemeenschap

is verswakt door interne scheuringen, welke hebben geleid tot het uittreden van twee priesters van Nederlandse nationaliteit, die belast waren met de leiding van de Hollandse parochie in de Russisch-Orthodoxe Kerk.

Een vruchtbare samenwerking is tot stand gekomen met het parket van de P.O. te Arnhem met het oog op het verhoren van de op de "Rosenhof" bij Almen geïnterneerde vreemdelingen, die illegaal Nederland zijn binnengekomen en alhier politiek asyl hebben gevraagd.

Met voldoening is kennis genomen van de -in overleg met deze Dienst- aanvaarde gedragslijn van het Ministerie van Buitenlandse Zaken om voortaan bij de visumaanvragen van personeel bestemd voor de Sowjet-Russische Handelsvertegenwoordiging te Amsterdam nauwkeurig te doen preciseren met welk deel en voor welke tijdsduur betrokkenen naar Nederland worden gezonden, waardoor een betere basis is geschapen voor de observatie van deze Sowjet-ambtenaren tijdens hun verblijf hier te lande en waardoor ook ongewenste prolongatie van hun aanwezigheid alhier kan worden tegengegaan.

INDONESIERS, CHINEZEN EN DE WEST.

De aandacht van deze Dienst is gevestigd geweest op de herdenking van de uitroeping der Republiek Indonesië, welke op 17 Augustus jl. door de communistische Perhimpunan Indonesia -afgescheiden van de officiële van het Indonesische Hoge Commissariaat uitgaande viering- is georganiseerd en waaraan ook andere Indonesische verenigingen zonder of met een geringe communistische inslag hebben deelgenomen.

Uit de omstandigheid dat ditmaal in deze herdenking niet de O.P.N. is betrokken, zoals in voorgaande jaren steeds het geval is geweest, kon nog weer eens worden geconstateerd, dat de P.I. naar buiten niet van zijn -nog steeds hechte- band met de Partij wil doen blijken.

De steun welke de Nederlandse communisten aan de Indonesische communistische zaak willen blijven geven kon worden afgeleid uit de opvallende wijze waarop ook van deze zijde aan de 17e Augustus -te Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage- herdenkingen zijn gewijd welke vergezeld zijn gegaan van verzending van talrijke gelukstelegrammen aan de besturen van de overeenkomende organisaties in Indonesië.

Nagegaan wordt nog wie de hand heeft in een gecamoufleerde wijze van verzending vanuit Amsterdam naar Indonesië van de Kominformkrant.

Deze Dienst volgt met aandacht de ontwikkelingen in Ambonnesse kringen in verband met een mogelijke opleving van de politieke activiteit als gevolg van de komst van de Ambonnesse groep uit Nieuw Guinea.

Waargenomen is, dat de propaganda-activiteit middels radio en gedrukten uitgaande van de Chinese Volksrepubliek op Chinese intellectuelen, welke in het buitenland wonen, ook in Nederland succes begint te boeken in die zin, dat de gedachte veld wint dat men meer toekomstmogelijkheden heeft in de Chinese Volksrepubliek dan in Indonesië.

Vast is komen te staan, dat bij deze propaganda-activiteit ook de communistische boekhandel "Pegasus" te Amsterdam een rol speelt, waarvan deze duidelijk blijk heeft gegeven door van 7 - 15 Augustus een China-week te organiseren in de vorm van een tentoonstelling van een uitgebreide collectie lectuur uit en over communistisch China.

De invoer van deze Chinese propaganda-lectuur middels de post, met schepelingen of met diplomatieke koeriers vormt een onderdeel van het algemene vraagstuk van de import van communistisch propaganda-materiaal, op welk gebied deze Dienst voortgaat gegevens te verzamelen, zulks met het oog op een mogelijke heroverweging van de mogelijkheid daartegen verbodsbepalingen in het leven te roepen.

De activiteit van de anti-Nederlandse gezinde Surinaamse groepering te Amsterdam bleef in de observatie van deze Dienst. Bijzondere feiten kwamen daarmede niet naar voren, behoudens een poging van de vereniging "Ons Suriname" om ook in Den Haag de Surinamers in hun verbond te trekken.

VERDACHTE NEDERLANDERS

Veel werk moest worden besteed aan de ontwarring en ontleding van de hoeveelheid informatie welke het vermoeden bevatten van een wijdvertakte spionage-organisatie in West-Europa, welke ook hier te lande werkzaam zou zijn, en waarin mede Nederlandse officieren zouden zijn betrokken. Dit onderzoek heeft geleid tot de conclusie, dat gefantaseerde informatie zijn gelanceerd met het doel om persoonlijk voordeel te behalen.

De observatie van contacten tussen communistische organisaties hier te lande met buitenlandse vertegenwoordigingen vindt regelmatig voortgang met als resultaat, dat kortelinge de nauwe relatie tussen een vooraanstaand bestuurslid van een communistische mantelorganisatie met de Sowjet-Russische Ambassade kon worden aangetoond.

Een nauwkeurig onderzoek is verder gaande naar de gesignaleerde uitwisseling van gegevens tussen de communistische mantelorganisatie "Verenigd Verzet 1940 - 1945" en het hoofdkwartier van de F.I.R. (Fédération International des Résistants, des Victimes et des Prisonniers du Fascisme) te Wenen, waartoe o.m. enkele vooraanstaande leden van genoemde Nederlandse groepering als koerier zouden fungeren.

Met medewerking van buitenlandse zusterdiensten is het mogelijk geweest vast te stellen dat aan een vooraanstaand internationaal bekend communist van Zuid-Amerikaanse origine, tijdens zijn verblijf in ons land van enkele dagen, o.m. door enkele Nederlandse partij-functionarissen en verschillende communistisch georiënteerde intellectuelen hulp is verleend bij het clandestien overbrengen naar Zuid-Amerika van een uitgebreide Marxistische bibliotheek en Cominform documentatiemateriaal.

Het eerder gerapporteerde onderzoek naar de omstandigheden, welke de stagnatie hebben veroorzaakt in de Becker's Sons fabriek te Brummen, welke ook oorlogsmateriaal vervaardigt, heeft tenslotte niet met zekerheid kunnen aantonen, dat sabotage in het spel is geweest.

ECONOMIE EN FINANCIËN

Er wordt bij de observatie van de handel met de landen gelegen achter het IJzeren Gordijn wel rekening gehouden met een toenemende bereidheid van de communistische landen om met het Westen zaken te doen, welk verschijnsel de aandacht verdient doordat een toename van contacten (vele Nederlanders bezochten de Leipsiger Messe) de mogelijkheid vergroot van transacties in strategische materialen.

Aan de doorvoer door Nederland van deze materialen wordt blijvend aandacht besteed. Uit het cijfermateriaal dat werd vergaard, blijkt dat de totale doorvoer naar communistische landen -alleen reeds via de haven van Rotterdam- van goederen waarvan een strategische betekenis kan worden toegekend, gedurende het tweede kwartaal 58.560 ton heeft bedragen, met toename van bepaalde materialen van grote strategische betekenis zoals koper, cobalt, e.a.

Het ter kennis gekomen geval van de doorvoer door Nederland naar Oost-Europa van een voor de wapen industrie zeer belangrijke boormachine van West-Duits fabrikaat op een uitvoervergunning voor Israël, heeft nog eens de behoefte geaccentueerd

aan een oplossing van het vraagstuk van een internationaal sluitende controle op de doorvoer, welke oplossing de Gecon te Parijs nog steeds niet heeft kunnen bewerkstelligen.

Bepaalde transacties in strategisch materiaal waarbij het vermoeden bestaat dat wel Nederlandse voorschriften werden overtreden, hadden mede de aandacht van deze Dienst, waarbij nauwe contacten werden onderhouden met de economische opsporingsorganen.

*In verband met de
mogelijkheid.*

Financiën C.P.N. De aandacht van de Dienst blijft gericht op de bronnen van inkomsten van de C.P.N. en zijn organen, ~~waarbij steeds een be-~~
~~aachttheid bestaat dat de communistische partij voor-~~
~~deel trekt uit transacties tussen monopolie-~~
firma's achter het IJzeren Gordijn en al dan niet communistische Nederlandse zakenlieden. In dit verband werd een bericht verkregen, dat in een districtale C.P.N.-vergadering een voorstel naar voren was gekomen om de export van een bepaald artikel naar Tsjecho-Slowakije in eigen hand te nemen, teneinde op deze wijze inkomsten voor de partij te verwerven, maar dat op grond van in het verleden onderzonden moeilijkheden was verworpen.

Geconstateerd werd, dat de begin Juli 1953 afgesloten inzamelingsactie van de C.P.N. ten behoeve van het Gemeenteraadsverkiezingsfonds f. 93.854.- heeft opgebracht, zijnde ruim f. 25.000.- minder dan de Partij zich met f. 119.500.- tot taak had gesteld. Aan de opdracht om ten behoeve van de verkiezingen voor de Provinciale Staten in 1954 f. 150.000.- bijeen te brengen, wordt bij voorbaat getwijfeld.

De campagne welke "De Waarheid" heeft ingezet om zijn slechte financiële toestand te verbeteren -o.m. in de vorm van een inzameling van f. 50.000.- wordt met aandacht gevolgd.

RADIO

In de achterliggende periode werd regelmatig aandacht besteed aan in Nederland werkende clandestiene radiozenders. Een vijftiental clandestiene omroep- en reclamezenders kon worden opgespoord en in beslag genomen, doch in geen van dese gevallen kon een politieke achtergrond worden geconstateerd.

PREVENTIEVE BEVEILIGING.

De geruime tijd durende onderhandelingen tot het bereiken van een bevredigende samenwerking tussen militairen en politie met betrekking tot de uitwisseling van gegevens over dienstplichtigen,

sijn nu vrijwel tot een einde gebracht; de binnenkort ingaande regeling sluit aan op de territoriale indeling van de N.T.B. Naar te verwachten valt sullen overeenkomstige afspraken met Luchtmacht en Marine volgen.

Nu de werkzaamheden van het Internationaal Secretariaat van de Nato in Parijs steeds meer op gang komen, groeit het aantal documenten ten aanzien waarvan deze Dienst verantwoordelijk is voor de beveiliging. Het reeds in het vorig overzicht vermelde probleem van overdracht der Nato -niet Cosmic- documenten uit de Cosmic-beveiligingskanalen naar de nationale beveiliging heeft nog steeds geen oplossing mogen vinden. Er wordt gezocht naar voorlopige voorzieningen.

Ingevolge een desbetreffend verzoek werd de Nato Security Committee ingelicht over de hier te lande geldende bepalingen en gebruiken insake de beveiliging van Regeringsopdrachten bij de Nederlandse industrie.

In de verslagperiode werden werkzaamheden aangevangen verband houdende met internationale opdrachten geplaatst bij Nederlandse bedrijven. De nauwe samenwerking met de Dienst Materieel Landmacht hierbij vereist, sluit gelukkig aan bij de steeds betere verhouding met de D.M.L., vooral nadat daar een ambtenaar werd aangetrokken speciaal belast met de beveiliging van D.M.L.-orders.

Als gevolg van het rondschrijven van de Minister van Binnenlandse Zaken van 8 Augustus 1953 aan de Commissarissen der Koningin, ontving de sinds lang slepende beveiliging van energiebedrijven een krachtige impuls waardoor te verwachten is, dat in de naaste toekomst betere voortgang kan worden gemaakt.

Wederom werden besprekingen geopend met een aantal bedrijven welke op de nominatie stonden om tegen sabotage te worden beveiligd; in verslagperiode waren dat 10 bedrijven.

Nu te verwachten valt, dat het contract voor de aanbouw der Hawker-Hunter jagers binnenkort zal worden getekend, konden de eerste voorzieningen ter beveiliging van deze zeer omvangrijke order worden getroffen. Deze beveiliging zal moeten worden uitgevoerd op Engelse voorwaarden welke inmiddels door rechtstreeks contact met Engelse deskundigen, zulke in samenwerking met L.S.K., bekend zijn geworden.

Het probleem der verkeersbeveiliging heeft sinds geruime tijd geen voortgang getoond, hetgeen samenhangt met het feit, dat ten aanzien van de voorbereidingen voor de beveiliging van vitale objecten in oorlogstijd, algemene directieven nog steeds ontbreken.

Een belangrijke beslissing werd genomen door de Minister van Sociale Zaken, toen hij medio Juli krachtens art 6 lid 3 van het B.B.A. aan de Directie der Artillerie Inrichtingen Hembrug ten aanzien van een 12-tal personen ontheffing verleende van de verplichting tot het aanvragen van een ontslagvergunning bij het G.A.B. Het betrof hier werknemers wier politieke antecedenten van dien aard waren bevonden dat plaatsing in welke functie ook in dit militair vitale bedrijf een belangrijk risico opleverde.

De werkzaamheden verband houdende met het verstrekken van gegevens ten behoeve van emigranten en aanvragers van visa voor het buitenland nemen voortdurend toe. De aankondiging van versoepelde toepassing der Mc.Carran-Aet betekent o.m. dat met ingang van 1 Januari 1954 alle op de Verenigde Staten varende zeelieden visa zullen moeten aanvragen.

Daarnaast moet -naar door de Nederlandse Emigratie Dienst werd medegedeeld- voor 1954 met een algemene 25%-verhoging van het aantal emigratieaanvragen rekening worden gehouden.

EXPLOITATIE BEDRIJFSLEVEN

Via de bestaande kanalen werden ook in verslagperiode een aantal organisaties van werkgevers zowel als werknemers op de hoogte gehouden van ontwikkeling van acties en streven van C.P.N. en E.V.C.

De indruk is verkregen, dat de contacten welke bestaan tussen de desbetreffende organisaties van werkgevers en deze Dienst ertoe medegewerkt hebben, dat het C.S.W.V. thans onder haar leden, ondernemers, belangstelling voor het communisme wekt door lezingen en brochures.

Infiltratiepogingen in werknemersorganisaties bleven de aandacht van deze organisaties vragen.

Het contact met de pers werd ook in de afgelopen maanden slechts passief onderhouden.

Het aantal verzoeken om inlichtingen van algemene aard nam toe, waarbij het opgevallen is, dat het rechts extreme streven meer belangstelling trekt dan het communisme.

Behalve in "De Telegraaf" waarvan geen verbetering van instelling t.o.v. een dienst als de B.V.D. is te verwachten, zijn in de niet-communistische pers geen denigrerende opmerkingen aan het adres van de dienst verschenen. De bekendheid bij de pers van het adres van de dienst waar inlichtingen kunnen worden gevraagd kan daartoe hebben bijgedragen.

Het aantal op voorlichting tegen het communisme gerichte artikelen bleef nog aan de krappe kant, hoewel over een periode van een jaar gezien toch wel een toename kon worden geconstateerd; het kaderblad van het N.V.V. wijdde o.m. aan dit onderwerp veel aandacht.

EXPLOITATIE BUITENLAND

De observatie van buitenlandse communisten die Nederland op doorreis passeren droeg in de afgelopen maanden een omvangrijker karakter dan gewoonlijk als gevolg van de talrijke internationale communistische congressen en bijeenkomsten, die hebben plaats gevonden met name: het Wereld Vrouwencongres te Kopenhagen, de voltallige zitting van de Wereldvredeeraad te Budapest, het 3e Wereld Jeugdcongres en het Wereld Jeugd Festival te Boekarest en het Congres van de I.U.S. (International Union of Students) te Warschau.

In het bekende kader van de uitwisseling van gegevens omtrent de bewegingen van buitenlandse communistische figuren werden informatie verkregen bij grenspassing dan wel het passeren van Schiphol, verstrekt aan de buitenlandse zusterorganisaties, waarbij nog bijzondere aandacht werd besteed aan personen, afkomstig uit Centraal- en Zuid-Amerika.

Ook de komst van talrijke Nederlandse communisten, die om verschillende redenen naar het buitenland vertrokken, kon worden doorgegeven.

Van verschillende van genoemde communistische congressen en bijeenkomsten werden van de buitenlandse diensten rapporten ontvangen welke ook in de afgelopen periode welkom materiaal opleverden ter aanvulling van hetgeen reeds bij deze Dienst beschikbaar was. Ook over het Medisch Congres dat in Mei 1953 te Wenen heeft plaats gevonden, werden uitvoerige inlichtingen ontvangen.

Van de Zwitserse en van de Duitse dienst werden voorts gegevens ontvangen over spionnagesaken, welke in genoemde landen zijn berecht.

In Juli jl. werd te Luxemburg deelgenomen aan de driemaandelijke bespreking van de vertegenwoordigers van de veiligheidsdiensten van de landen aangesloten bij het Brussels Pact. Ter sprake kwam o.a. de funeste invloed van de communistische propaganda door middel van de film, waarentrent door het Comité een aanbeveling aan de Permanente Commissie zal worden gedaan, teneinde maatregelen te treffen tot het tegengaan van de import van deze films met gebruikmaking van de diplomatieke voorrechten. Ook de financiering van de verschillende communistische partijen en mantelorganisaties maakte wederom een onderwerp van bespreking uit.

De volgende bespreking werd bepaald op 20 October a.s. te Londen.

Ook aan de besprekingen van het Special Committee van de N.A.V.O. werd deelgenomen. Ontrent het permanente bureau, dat zou kunnen dienen als een centrale voor het ontvangen en distribueren van inlichtingen ontrent personen, waarvan bekend is of die ervan verdacht worden, dat zij zich met subversieve activiteiten op internationaal niveau bezighouden, werd nog geen beslissing genomen. De Zuidelijke landen bleken in het algemeen voorstanders van dit bureau, de andere landen zijn nog min of meer huiverig zich reeds thans in dit stadium van de ontwikkeling aan dit Comité te binden en gaven voorshands de voorkeur aan bilaterale verbandingen. Van Franse zijde zal vóór de volgende vergadering, die in Maart of April 1954 zal plaatsvinden, terzake een uitgewerkt voorstel worden ingediend.

OPLEIDING

Door het hoofd van de Afdeling Opleiding werd een bezoek gebracht aan het "Central Intelligence Agency" in Washington. Deze reis was allereerst bedoeld om de resultaten op het gebied van studie en opleiding te vergelijken met die van het C.I.A. Het bezoek bood daartoe volop gelegenheid, terwijl bovendien op verschillend gebied meerdere kennis werd verkregen. Belangrijk studie- en instructiemateriaal werd toegezegd en is gedeeltelijk reeds ontvangen. Een basis werd gelegd voor een samenwerking m.b.t. studie en opleiding. In het kader van het bovenstaande werd nog een bezoek gebracht aan het "Federal Bureau Investigations", waar zeer nuttige gesprekken gevoerd werden met functionarissen van de afdeling welke een overeenkomstige taak heeft als de B.V.D.

Door het hoofd en het plaatsvervangend hoofd van de afdeling opleiding werd voorts een bezoek gebracht aan de "Port and Travel Control Group of Territorial Army", welke een veertiendaagse oefening hield aan de Zuidkust van Engeland. De leiding van dit onderdeel berust bij de Engelse Binnenlandse Veiligheidsdienst en zijn taak is het coördineren en verbeteren van de beveiligingswerkzaamheden van alle controlerende instanties met betrekking tot het grensverkeer. Jaarlijks houdt dit onderdeel een veertiendaagse oefening waarbij aan theorie en praktijk aandacht wordt besteed.

Bevengenoemde B.V.D.-functionarissen namen ieder een week deel aan de cursussen. De aldus verkregen kennis moest dienen voor de verwerving van een inzicht in de mogelijkheid van een opleiding op het gebied van haven- en verkeersveiligheid in Nederland. Aan de uitwerking van de verkregen inzichten wordt gewerkt om op het ter hand nemen van een dergelijke opleiding voorbereid en uitgerust te zijn.

In de verslagperiode werden geen cursussen

gegeven, daar in die tijd de verloven van instructeurs en cursisten vielen. Overigens werd deze tijd gebruikt voor studie en de voorbereiding van de in September weer op uitgebreide schaal aanvangende cursussen.

CENTRALE DOCUMENTATIE

Aan het einde van verslagperiode kon worden geconstateerd, dat de grote hoeveelheid te agenderen post zich had gehandhaafd en zelfs nog enige stijging vertoonde. Het aantal geagendeerde stukken bedroeg nl. 9.633 tegen 9.603 gedurende het tweede kwartaal en 6.779 gedurende het derde kwartaal 1952.

Door deze hoeveelheid te verwerken stukken dreigt een achterstand in de werkzaamheden te ontstaan. Getracht wordt, door meer rationele werk-indeling, dit euvel te bezweren. In hoeverre de werkvermeerdering alleen hierdoor zal kunnen worden opgevangen, zal de praktijk moeten uitwijzen.

Een aanvang werd gemaakt met de zo hoog nodige sanering der archieven. Alhoewel zulke een uiterst tijdrovende arbeid is, wordt zij onontbeerlijk geacht in verband met de hanteerbaarheid der gegevens.

Het contact met de bewerkende afdelingen van de dienst werd geïntensiveerd. Ten behoeve van deze afdelingen werd een voorlopige lijst van afkortingen van verenigingen, organisaties e.d. samengesteld.

In de kartotheek werd een reorganisatie doorgevoerd, welke een snellere en meer nauwkeurige naslag mogelijk zal maken.

Een 6-tal leden van het personeel volgt een cursus bij de afdeling Opleiding.

ALGEMENE ZAKEN.

Personeel. Het personeel is van 15 Juni jl. tot 15 September d.a.v. toegenomen van 526 man tot 545 man. Deze toename van 19 man is hoofdsakelijk veroorzaakt door de aantrekking van middelbaar en lager personeel.

Over het ontwerp- rangen- en salarissstelsel en de rechtspositieregeling heeft een uitgebreid overleg plaats gehad met een aantal delegaties, gevormd op basis van de verschillende groepen van het personeel. Als gevolg van dit overleg zullen ten aanzien van evenbedoeld ontwerp enkele wijzigingen worden voorgesteld.

De vorming van een personeelskern is nog in voorbereiding. Een commissie uit de personeelsdelegaties houdt zich daarmee thans bezig.

Huisvesting. Naar het zich laat aanzien is met betrekking tot het huisvestingsprobleem een voorziening in de vorm van nieuwbouw te verwachten.

Gehoopt wordt dat aan de gedachte plannen

thans binnenkort uitvoering sal kunnen worden gegeven, zodat wellicht in 1955 de dienst een eigen gebouw sal kunnen betrekken.

9 October 1953.